

CONFERÈNCIA AL FÒRUM NUEVA ECONOMÍA

Barcelona, 15 de maig de 2008

INTRODUCCIÓ.

Vivim en una societat definida, entre altres coses, per la immediatesa. En els darrers anys els avenços tecnològics ens han permès poder comunicar-nos a l'instant, escoltar una cançó tocant un botó, cuinar en 30 segons, posar-nos morenos en 15 minuts o comprar qualsevol cosa a qualsevol hora.

Això ha creat una dinàmica de "tot al moment". I la vida política no s'escapa d'aquesta acceleració. Cada cop més dependent dels mitjans de comunicació de masses, el dia a dia polític és condicionat pel dia a dia mediàtic.

I que vagi per endavant que no vull criticar, ni tan sols entrar a valorar, el paper dels mitjans de comunicació i informació. Són imprescindibles i punt. Al que em refereixo és al fet que massa sovint, políticament, l'urgent ens fa oblidar l'important. Preval la declaració ràpida, la precipitació, i pels efectes del mateix sistema polític s'imposen els plantejaments a curt termini.

Utilitzant termes que ja semblen antics, el debat polític pateix els efectes del zàping, i microones. Zàping perquè salta de conflicte en conflicte abans que no es resolguin. I els grans debats són com les grans pel·lícules: s'han de veure amb calma, del començament al final. Si només les mirem uns minuts i amb presses, no en traiem el profit necessari. I dels representants polítics, se n'esperen –i se'ls exigeixen– respostes i mesures polítiques de microones, d'efecte immediat. Tanmateix, les decisions de microones permeten sortir del pas, però segons quines mesures polítiques cal que es cuinin a foc lent.

De rebot d'aquesta situació, en la mesura que les urgències s'imposen als temes de fons, les diferències polítiques es redueixen a la lògica "govern – oposició", o s'hi veuen condicionades, amb la consegüent confusió que això genera en la ciutadania, que es troba amb discursos polítics aparentment contradictoris.

Aquesta reflexió ve al cas respecte a les qüestions que van marcant l'agenda política del país. El finançament, l'estatut, l'aigua, l'energia, la immigració,

l'estructura productiva o les infraestructures de transport apareixen en moments d'urgència i deriven en mesures moltes vegades tàctiques, no sempre amb el marge suficient per prendre una perspectiva de futur i de país.

Ens cal, doncs, que l'opinió pública diferenciï amb més claredat les urgències de les qüestions de fons, entre altres raons perquè això permetria fins a cert punt poder-se escapar del tacticisme polític i poder plantejar acords de país, la unitat a què tan sovint faig referència com a president del Parlament.

O el que és el mateix: si entre tots ajudem a facilitar la distinció entre el pas immediat i el rumb de futur, la política catalana acabarà fent millor servei al país.

EL FINANÇAMENT COM A EXEMPLE

El finançament n'és un exemple. El pas immediat és el desplegament del model finalment inclòs a l'Estatut. Tal com diu la disposició final primera, la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat - Generalitat ha de concretar aquest estiu, amb la data límit del 9 d'agost, l'aplicació dels preceptes del títol VI, referent a les finances de la Generalitat.

La qüestió urgent és ara aquest pas, tenint en compte les resistències a complir la llei d'algunes veus que proposen posposar l'establiment d'un nou model que substitueixi l'actual, perjudicial, ineficient i injust.

El Govern, l'oposició, els sindicats, les patronals, tothom a Catalunya, entén que el que estableix l'Estatut és de compliment obligatori i que no hi ha causes que justifiquin no complir el que es va pactar, el que van aprovar les Corts de l'Estat i el que va ratificar el poble de Catalunya. Tothom a Catalunya entén que cal establir un nou model de finançament, perquè així ho diu la llei i perquè, de fet, Catalunya ho necessita.

Aquests dies tots hem tingut l'oportunitat de veure xifres i arguments suficients per no dubtar-ne. És sagnant, veure les xifres de finançament per habitant.

És ofensiu, veure com l'Estat pren mesures frívoles i electoralistes per gastar un superàvit que coincideix amb el dèficit fiscal de Catalunya.

Per tant, a curt termini no és imaginable un altre escenari que no sigui el de la unitat de les forces polítiques i socials catalanes per defensar conjuntament un nou model de finançament que, com assenyala l'Estatut, garanteixi que l'aplicació dels mecanismes d'anivellament no alterarà en cap cas la posició de Catalunya en l'ordenació de rendes *per capita* entre les comunitats autònomes abans de l'anivellament, criteri més que raonable i que ara, com tots sabem prou, no es compleix; un nou model que, com diu l'Estatut, respongui a les noves realitats, com la que representa la immigració, que té una forta incidència en la prestació de serveis al nostre país; un nou model, en definitiva, que redueixi el dèficit fiscal que pateix Catalunya any rere any i que alguns fa tants anys que denunciem.

No s'equivoca, el president Montilla, quan adverteix al conjunt de l'Estat espanyol dels riscos que comportaria no complir un compromís que, aquesta vegada sí, és fixat per escrit, per llei. No s'equivoca quan afirma que en aquesta qüestió Catalunya no pot esperar més.

Perquè l'important, no l'urgent, és el sistema de finançament que realment necessita Catalunya. A curt termini és el model que la llei diu que cal desenvolupar. L'important, a mitjà i llarg termini, és posar fi a models de finançament no solament injustos, sinó de provada ineficàcia i que redueixen la competitivitat econòmica en un entorn global que ja ha esborrat moltes fronteres, però no la del control i la de la concepció centralista del poder de l'Estat.

És significatiu que vint-i-vuit anys després de l'estat de les autonomies les comunitats autònomes de règim foral presentin un finançament manifestament superior al de la resta d'autonomies. El sistema de concert ha demostrat que funciona, i funciona molt bé, per a les comunitats que en gaudeixen. El règim comú només ha derivat en una falsa igualtat que frena la competitivitat de les comunitats que generen més recursos.

L'urgent és fer correccions abans del 9 d'agost. L'important per a Catalunya són les necessitats financeres del país. I és en aquest debat a mitjà i llarg termini que apareixen les propostes del concert econòmic o les dels qui amb vista al futur no es plantegen cap altre model sinó el propi d'un estat independent i, per tant, amb un finançament propi. Ara toca centrar-se en el que és urgent, però això no ha

d'implicar oblidar el que és important, encara que en el debat públic resti en segon terme.

ELS DÈFICITS DE CATALUNYA

L'urgent, com deia, és garantir que es compleixi el que diu la llei, desenvolupar un nou model de finançament. L'important és, a mitjà i llarg termini, resoldre els dèficits de Catalunya. I dic "els dèficits" perquè el dèficit fiscal és la clau de volta d'un conjunt de dèficits que des de fa anys assolien Catalunya i hi generen el que en podríem dir un "insostenible deute social", o "deute de país", en nom d'una mal entesa solidaritat.

El dèficit fiscal és un llast. Un llast per a:

- La competitivitat econòmica del país.
- El compliment dels objectius de les administracions de govern catalanes.
- Les condicions socials de Catalunya.

Una de les definicions de "dèficit" és "manca o escassetat d'alguna cosa que es considera necessària".

A remolc de les mancances de finançament, els darrers anys Catalunya pateix dèficit d'infraestructures, d'inversions estatals, d'atenció sanitària, d'escoles bressol i una llarga llista de dèficits de polítiques socials, que moltes vegades compten amb la llei aprovada per intentar posar solucions però no amb el finançament per portar-les a terme.

El milió llarg de persones en risc de pobresa, per sobre de les consideracions de què és ser pobre, assenyalen les profundes desigualtats socials i econòmiques del nostre país.

El fracàs permanent, el mur a l'hora de corregir aquestes desigualtats, és fruit, sense negar-ne altres possibles causes, de les limitacions econòmiques amb què es troben les polítiques socials d'igualtat i de benestar a Catalunya.

Dit amb altres paraules: la mal entesa i pitjor aplicada solidaritat territorial de l'Estat ha eixamplat les desigualtats socials a Catalunya.

Les desigualtats a Catalunya, aquest milió tres-centes mil persones que viuen amb rendes per sota el llindar de la pobresa, amb el risc de conflictes socials que això comporta, no semblen, en canvi, motiu de la mateixa solidaritat.

De fet, com han insistit repetidament alguns economistes del país, el principi de Poschmann sobre l'anàlisi del Canadà ja advertia que "quan l'estat mou grans quantitats entre territoris, els pobres de les regions riques acaben finançant els rics de les grans regions".

Les ajudes al desenvolupament no poden eternitzar-se. Han de servir per impulsar el progrés dels territoris amb dèficit econòmic i productiu i corregir situacions de desigualtat en la capacitat de prestació de serveis. La solidaritat no pot esdevenir una eina permanent per compensar un dèficit estructural, ja que això comportaria pervertir el sistema i desincentivar l'esforç de desenvolupament.

El de l'acord abans del 9 d'agost, per tant, és el pas immediat, comú a les forces polítiques catalanistes, però si no resol el que és important, si no és una solució efectiva, darrere en vindran altres.

ELS DEBATS IMPORTANTS QUE CATALUNYA NECESSITA FER MÉS ENLLÀ DE LES URGÈNCIES

Seguint la mateixa lògica, plantejo el fet que, més enllà de les situacions d'emergència, que han introduït determinats temes importants en l'agenda pública, Catalunya necessita posar sobre la taula una sèrie de debats i decisions de país.

Cal fer un debat serè, sense pressió, amb més perspectiva, sobre el tema de l'aigua, i no solament fer-lo enmig d'una situació d'emergència, i prendre decisions de futur.

El mateix passa amb la immigració. No és gaire convenient abordar el tema en moments de conflicte, amb casos concrets sobre la taula, ni tampoc enmig de

processos electorals. Però precisament per això cal aprofitar el període de pau electoral.

I el mateix passa amb l'energia. Un cop deixada enrere l'apagada de l'estiu, s'ha de parlar de les opcions que hi ha amb serenitat, amb rigor, i analitzar les darreres experiències en eficiència energètica, les possibilitats en innovació i recerca i els grans projectes d'infraestructures energètiques. I cal parlar del que necessitem i del que volem.

I compte: mai, mai, no és només un debat tècnic. El coneixement tècnic i científic és el que posa les opcions sobre la taula, però sempre, sempre, hi ha una decisió ideològica, política, ja que tota decisió comporta costos i beneficis, socials, econòmics, mediambientals... Sempre acaba essent una decisió política, que depèn de criteris, idees i prioritats socials i econòmics. No vulguem passar bou per bèstia grossa.

I el mateix succeeix amb les infraestructures viàries i ferroviàries, perquè és clar que cal prendre decisions i que no poden esperar gaire més. Sense urgències mediàtiques, si us plau, però també sense endarrerir més les respostes a mancances d'infraestructures que perjudiquen el benestar de les persones i els rendiments productius i econòmics de les empreses a Catalunya.

O el tema de la gestió de l'aeroport del Prat, que, encara que hagi quedat arraconat de l'actualitat, continua essent de capital importància, la mateixa que tenia quan va caure de la negociació de l'Estatut o quan la societat civil catalana va fer un gest de força tantes vegades esperat.

Molts d'aquests debats han estat promesos i demanats repetidament, tantes vegades com l'empresariat català ha demanat decisions. Però no les podem prendre, hi insisteixo, a remolc d'una situació d'urgència que acaba generant conflictes i decisions precipitades.

I caldria tenir en compte també, de manera imprescindible, a l'hora de fixar les capacitats i els escenaris de futur de Catalunya, les relacions amb altres territoris,

com el País Valencià o les Illes Balears. El món actual és un món de cooperacions, de projectes comuns des de la pròpia identitat. I és evident que Catalunya no es pot plantejar el futur ignorant que molts dels seus reptes tenen vincles i interessos comuns amb aquests altres territoris.

Començant a curt termini, el nou model de finançament, ja que patim del mateix mal. Històricament, tots plegats hem de fer un immens *mea culpa* pel que fa a les relacions amb el País Valencià, i també, encara que amb un grau diferent, amb les Illes Balears. Avui, més enllà d'un espai cultural i lingüístic, conformem amb l'Aragó un espai geoestratègic amb característiques comunes i problemes compartits. I saben quin és un dels principals problemes que tenim ara mateix en comú? Doncs exactament el dèficit fiscal i la definició d'un nou model de finançament. No és curiós que després de tanta distància ara trobem qüestions del tot pragmàtiques que haurien de servir per fer determinats fronts comuns? Explorem aquesta via, i fem-ho amb humilitat, sentit comú i sentit de la responsabilitat. Hauria de ser rendible per a tothom.

I posats a demanar, encara una cosa més. Tothom ha acceptat el concepte de sostenibilitat, i s'ha introduït arreu de manera transversal. En molts casos, segurament amb una accepció més àmplia que no la formulació que ha fet més fortuna. És a dir, no solament la sostenibilitat mediambiental, sinó també la social, l'econòmica i la financera. Però l'important és que s'ha assumit, almenys en els discursos polítics i en els de les empreses, la necessitat de pensar en clau global i de pensar en clau de futur, de pensar en les conseqüències.

Demanaria, doncs, que tots aquests debats es plantegessin amb rigor, amb el criteri de la sostenibilitat a la capçalera. És a dir, plantejar-los amb la perspectiva de les conseqüències presents i futures, no solament amb relació als recursos i al medi ambient, que també, sinó a les conseqüències socials i econòmiques. En definitiva, pensar en clau de país i de futur.

Ho demano perquè molts dels problemes que pateix actualment Catalunya provenen precisament d'un creixement descontrolat i desordenat al llarg de

dècades i de l'abandonament de mesures que anessin corregint o oferint nous escenaris per al desenvolupament. El creixement durant les darreres dècades, i torno al principi, es va fer massa sovint pensant en la immediatesa i no en la capacitat de futur dels recursos del país.

Per tant, caldria plantejar abans de tot l'escenari de possibilitats de futur. No es tracta de buscar més recursos sense fi, sinó de plantejar quins són els recursos que tenim, els que podrem tenir, i les diverses opcions de desenvolupament sobre la base dels diversos recursos disponibles. Plantejar, doncs, un escenari de país, encara que, cal recordar-ho, també cal plantejar-se si tenim o no suficient poder de decisió, i si no hauria de ser el del poder de decisió, el debat fonamental a mitjà i llarg termini.

Em refereixo a la capacitat de prendre decisions de manera plena i lliure des de Catalunya per adaptar-la als canvis socials, econòmics, productius, culturals, fins i tot vitals, dels nostres temps; em refereixo a deixar de malgastar temps i energies demanant i negociant permanentment amb l'Estat del que ara formem part qualsevol decisió política important per al país. Perquè encara que de vegades ho vulguem ignorar, avui Catalunya és una comunitat autònoma de règim comú de l'Estat espanyol, i els catalans no podem decidir plenament i lliurement ni sobre el nostre present ni sobre el nostre futur.

Es fa una canonada que portarà aigua de l'Ebre a l'àrea de Barcelona per pal·liar la sequera. La pagarem els catalans, però serà l'Estat qui dirà quan es pot obrir l'aixeta. És l'Estat qui té la decisió final sobre els aeroports, les autopistes, els trens, sobre els nostres diners...

Tot i els vint-i-vuit anys de desenvolupament del nostre autogovern, continuem essent una comunitat autònoma de règim comú en un estat que es manté centralista en el poder de decisió i que ha demostrat que no té cap intenció de deixar de ser-ho. Potser va essent hora que els nostres governs i els representants polítics catalans a qui tan sovint es critica puguin assumir una vegada per totes les responsabilitats sense excuses.

CONCLUSIONS

Com a conclusió, i per acabar, vull remarcar dues idees:

* **LA NECESSITAT DE FIXAR HORIZONS** de país per a fugir de la precipitació en les decisions polítiques, per aconseguir que l'urgent no faci oblidar l'important.

La gestió del dia a dia necessita un rumb, un horitzó que permeti alimentar la il·lusió, que doni un sentit a allò que es fa. Si mai ha tingut sentit a Catalunya la paraula “planificar” és ara mateix. Però planificar amb la mirada llarga, sabent que el món ha canviat, canvia i canviarà encara més. Mirada llarga, doncs, i ambició col·lectiva com a país. Vet aquí la recepta.

* **ELS REPTES DE PAÍS** necessiten tot el debat i tot el sentit “de país” possible per part dels diversos actors socials, econòmics i polítics. Necessiten ser encarats amb la major serenitat possible, amb visió a llarg termini i fugint al màxim dels tacticismes de curta volada.

Amb el repte urgent més immediat, el del finançament, tenim més fàcil que mai la tantes vegades exigida unitat. Hi ha una llei per complir, amb uns preceptes força clars, i hi ha uns indicadors econòmics prou evidents com per no acceptar més rebaixes.

Ha arribat l'hora de començar a fer canvis, ha arribat l'hora de fer un pas endavant i mantenir-lo amb fermesa. Ens hi va el futur comú, el futur de tots.

Moltes gràcies.